לא לישמו מגבן אלמה תנן שכלי חרם וכלי

נתר מומאתן שוה מיממאין ומממאין

מאויריהן ומיממאין מאחוריהן ואין מיממאין

מגביהן ושבירתן מטהרתן כלי נתר וכלי

חרם הוא דמומאתן שוה אבל מידי אחרינא

לא אמרי יסכיון ∘דכי נשתברו יש להם תקנה

שוינהו ככלי מתכות אלא מעתה יחזרו

למומאתן ישנה ככלי מתכות בדתנן כלי

מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין נשברו

מהרו חזר ועשה מהן כלים חזרו למומאתן

ישנה ואילו גבי כלי זכוכית תנן סכלי עץ וכלי

עור וכלי עצם וכלי זכוכית א פשומיהן מהורין

ומקבליהן ממאין נשברו מהרו חזר ועשה

מהן כלים מקבלין טומאה מכאן ולהבא

מכאן ולהבא אין למפרע לא מומאת כלי

זכוכית דרבנן ומומאה ישנה דרבנן במומאה

דאורייתא אחיתו בה רבנן מומאה במומאה

דרבנן לא אחיתו לה רבנן מומאה פשומיהן

מיהא ליטמא דהא פשוטי כלי מתכות

דאורייתא נינהו ∘יעבדי בהו רבנן י הכירא

לים פ"ב מ"ל. ב) וע"ו נו) כנים פיצ מו מו, כנ) בע ד עה:], ג) ע"ו גב. כלים פי"ח מ"ח, ד) כלים פ"ב מ"ח, ס) [ויקרא יא], ו) [כלים בב"ק פ"ג ה"דן, ז) ןשם פ"ז ה"ין, ת) ווע"ע תוס' ר"ה יט. ד"ה ח) [וע"ע מוס' ר"ה יט. ד"ה
יהודה בן שמוע], ע) [נ"ל
פרק מחט וטבעת [בב"ק פ"ז
ה"י] מהרש"ח וכ"ה בתוס'
הרח"ש], י) [נ"ל שולי.
 מהרש"ח וכ"ה בתוס' תהרש"ח (כ"ה נחוק" הרש"ח, ל) [ערי מל"מ פ"ח ה"ח], ל) [ערי מל"מ פ"ח מהלי נגעים הי"ג], מ) [ל"ל מיטמחין. רש"ש שפ"ח.], () [שמיני פ"ו ה"ו], (ב) בשמיני פייזן הייזן, מ בשה מייזן, מ בשה מ פייזן, ע בועייע מוסי מולין כד:

 (ב) ועדע מוסי מולין כד:

 למ. ד"ה וגבו ומוספות בכוכות

 מיטמאין. ר"יא מברן, מ ברן, מ

גליון הש"ם

ק) ועו: ד"ה אתו איתנהון,

ר) [ל"ג מאחריו. רש"ש],

נמ' דבי נשתברו יש להם גם רכי נשונם ריש להם תקנה. עיין סנהדרין דף נ״ל ע״ל צרש״י ד״ה יש להם מקנה: שם עבדו בהו רבנן היבירא. לקמן דף מח ע"ב :נדה דף ל ע"ח

מוסף רש"י

חזרו לטומאתו ישנה. ולריכה טבילה (ע"ז גב.).

תום' ישנים

א) הא דלא חשיב כלי חרק בהדייהו משום לד דכלי חרם מטמא אפילו בלא שוליים א"נ לה משום דהנהו דחשיב מהבלי טומאה אפילו מגבו: ב) הם דעביד הכירם בשוטי כלי טפי מגבו משום
 דאין סברא לטהר טפי מגבו
 מפשוטי כלי כיון שיש לו בית
 מיבול ר' מאסוריו:
 ג) והא דאמר בבכורות [לח.]

נטמא גבו לא נטמא תוכו ה״ה דגבו נמי לא נטמא ה"ה דגבו נמי נח נטמח אלח אגב דקחמר נטמח חוכו נטמח גבו קחמר נמי נטמח גבו לח נטמח חוכו והח גבו גם נטמח מוכו והם דלא מקבל טומאה מגבו נפקא לן בפ"ק דחולין [כה.] ממוקף למיד פתיל דטהור והא דדריש בח"כ אשר יפול מהם אל מוכו ממוכו ולא מאויר אסמכתא היא דהא

מחיר מקונכנוו שים ישם משונ מדי דרשינן בפ״ק דחולין לדעה לחכיתי:
ד) בה וע"כ לא אמי למועים אלא גבו דהא מקבל למעוטי אלא גבו דהא מקבל החבר בהחבר טומאה על ידו כו דאמר טומחה על ידובו דחתר בהמפלת [כו.] אבן היולא מן הכירה ומן התנור וכר כד והיינו אפילו להכניס כדאמר בר״פ העור והרוטצ [קימ:] כח ומיהו יש לדחות דהתם איירי בטומאת אוכלין יכלי שטף אבל בכלי חרם כט לא יכנים:

רבינו חננאל

ואקשינן אם ככלי מתכות הן יחזרו לטומאתן ישנה כו'. ושנינן טומאה ישנה דרבנן וכי אחיתו להן טומאה בטומאה . רבנז כיטאה בטומאה דאורייתא, בטומאה דרבנן לא אחיתו להו טומאה. רא אורונו להו טומאה. ואקשינן והא פשוטיהן דטומאה דאורייתא היא ובכלי מתכות ובכלי זכוכית שנינו פשוטיהן טהורין. ושנינן עבדו בהו רבנן היכירא ללמד כי אינן ככלי מתכות לכל מילי.

נסר. מין אדמה לבנה: מיטמאין ומטמאין מאוירן. נחלית טומאה באוירן נטמא מן האויר חזר ותלה אוכלין באוירן מטמאין את האוכלים ואע"פ שלא נגעו טמא דכתיב כל אשר בתוכו יטמאש ואפי׳ מלא חרדל שאין נוגע בדפנותיו אלא הסמוך לדפנות: ומיטמאין

מחחוריהו. אם נכנס טומאה לתוך אחוריהן מבחוץ במקום חקק בית מושבם כדרך שעושין לכלי עד: ואין מיטמאין מגבן. דכתיב אל תוכום: יש להן תקנה. להתיכן ולחזור ולעשותן כלים: לעומחתן ישנה. חם נטמאו ונקבו וטהרו וחזר ועשה מהן כלים יחזרו לטומאחן להטעינו טבילה הואיל וככלי מתכות נינהו: שהרו. דאינם כלי: חורו לטומאתו ישנה. לקמיה [ע"ב] מפרש טעמא: פשוטיהן טהורים. דחיתקש ען ועור לשק דיש לו בית הבול וכלי עלם איתהש לעץ ועור בפרשת מדין (במדבר לה) כל בגד וכל כלי עור וגו׳ ואמרי׳ בהכל שוחטין (חולין דף כה:) להביא דבר הבא מן העזים מן הקרנים ומן העלמות ומן הטלפים. וכלי זכוכית לקתן מפרש טעמה המהי פשוטיהן טהורים מאחר דדמו למחכות: וטומאה ישנה. שיחזרו לה מאחר שטהרו ממנה דרבנן היא כדלקמן בהילכתא: בטומאת כלי מתכות דאורייפא. גזור טומאה ישנה אבל בכלי זכוכית דעיקר תחילת טומאתו ליתא אלא מדרבנן לא גזרו טומאה

ישנה: פשוטיהן מיהא ליטמא. ככלי מתכות דהא פשוטי כלי מתכות דאוריי׳ וכיון דדכוותייהו שוינהו ליטמא דליכא לשנויי בהא כדשני׳ בטומא׳ ישנה: עבדי רבנן היכרא. בטומאת כלי זכוכית וחילקו בה מטומאה דאורייתא להודיע שהיא מדבריהם ולא ישרפו עליה תרומה וקדשים דלא שרפי תרומה משום טומאה דרבנן בר מן ו' ספיקות (לעיל דף טו:): לעולם

מטהרין לגמרי משום דחשיבי להו ככלי חרס דאמרי׳ בתוספתאי כלי חרם שטיהר שעה אחת שוב אין לו טומאה לעולם דא"כ מנלן דרבי מאיר אזיל בתר מעמיד דילמא לאו מדין כלי מתכות מטמא ליה אלא משום דאזיל לטעמיה דאית ליהא בתוספתא דכלים" דכלי

חרם שטיהר שוב יש לו טומאה דתניא התם שולי המחלין ושולי הפחתים וקרקרות הכלים ודופנותיהן כו׳ב שיפן ועשאן כלים ממלאין בהן כו׳ ומקבלים טומאה מכאן ולהבא דברי ר' מאיר וחכמים אומרים כל כלי חרם שטיהר שעה אחת שוב כויג ורבינו שמואל גרים ור״מ היאד דחשיב סתימה מעלייתא ולא גריס דאמר הכל הולך אחר המעמיד ומפרש דפליגי ר"מ ורבנן בהכי דר"מ חשיב ליה סתימה מעלייתא ורבנן לא חשיבי להו סתימה מעלייתא הלכך מטהרים לגמרי ודכ"ע אי הוה סתימה מעלייתא הוה אזלינן בתר מעמיד הלכך לר"מ יש לו טהרה במקוהי:

אלא מעתה לא ליממאו מגבו. וה״ה דה״מ למימר הוליטמאו מאוירן וכי משני דהא דמיטמאו מגבן מפני שנראה תוכן כברן לא מלי

למיפרך אכתי ליטמאו מאוירן דאיכא למימר אה"ני והא דלא תני בהדי נתר וכלי חרם משום דכלי זכוכית מיטמי מגבן:

לא ליממאו מגבן אלמה תנן כלי נתר וכלי חרם כו'. ומשה

לרשב"א דהוה ליה לאתויי ברייתא דתוספתא דכלים שמחט וטבעת יושולי כלי עץ וכלי זכוכית וכלי עלם אין ממלאין בהן ואין מקדשין יי בהן ואין מנילין בלמיד פתיל אלמא דמיטמאין מגבן ואמאי מייתי הא דלא מצי לאוכוחי מינה אלא על ידי דיוק כלי נתר וכלי חרם הוא דטומאתן שוה כו' ועוד אהך דמייתי איכא למימר דלא חשיב אלא כלי נתר וכלי חרס דהוו דאורייתא דכלי נתר נפחא לן י בת"כ

כי היכי דלא לשרוף עלייהו תרומה וקדשים דכמיב [וכל] הלי חרס לרכות כלי נתר: ה"ג רש"י מישמאין ומשמאין מאויריהן ומישמאין מאחוריהן ואין מישמאין מגביהן. ₪ ופירש דמיטמאין מאחוריהן במקום חקק בית מושבן" כל שכן דמטמאין אחרים כדמוכח בפ' העור והרוטב (חולין דף קיח.) מרובה מדת לטמא ממדת ליטמא דהשתא עיולי עיילא אפוקי מיבעיאי" והא דלא קחני מטמאין ומיטמאין מאחוריהן כדחנן גבי אויריהן יבמשום דגבי אויריהן יש חידוש משניהם מה שאין כן בכלים אחרים שאינם מטמאין ולא מיטמאין מאויר אבל במה שמטמא אחרים מאחוריו אין זה חידוש דאפילו מגבן נמי מטמאין אחרים וכן כל "גהכלים"ד וכ"ש אלו מאחוריהן דאיכא חקק אבל מיטמאין מאחוריהן חנא לאשמעינן דאע"ג דאין מיטמאין מגבן אפילו הכי מיטמאין מאחוריהן ולהכי^{טו} לא עריב להו מטמאין ומיטמאין מאויריהם ומאחוריהן משום דבאויריהן הוי חידוש משניהם אבל באחוריהם אין חידוש אלא במיטמאין לחוד ◊ א״ג מטמאין∞ מאויריהן היינו דאוריי׳ אבל מאחוריהן לא הוי אלא מדרבנן ועוד דמיטמאין מאויריהן היינו ש־כל הכלי אבל מיטמאין מאחוריהן מצי למימר שאין מיטמא אלא גבו לבד והא דתניא סבח"כ מרובה מדת לטמא מליטמא שמטמא אחרים מאחוריו ואין מיטמא מאחוריו מצינו למימר דאחוריו דקאמר התם היינו גב"ז ולא חקק בית מושב א״נ אינו מיטמא מאחוריו מדאוריי׳ אבל מדרבנן מיטמא א"ל אפי׳ מדאוריי׳ מיטמא מאחוריו והא דקאמר אינו מיטמא מאחוריו היינו כולו דאינו טמא כשקבל טומאה מאחוריו אלא גבו אבל מוכו לא והשתא אתי שפיר הא דאמרי׳ בפ׳ אלו מומין (בסורות דף לה. ושם) כלי חרס נטמא גבו לא נטמא חוכו משמע דגבו מיהא טמא והיינו כי נטמא מאחוריו במקום חקקי∏ וקרי ליה זימנין גבויט וזמנין אחוריו⊂ ומה שכלי חרס מצילכא היינו אפילו ביש לו חקק שאם נטמא גבו חוכו טהור גמור והם דתנים בתוספתם דכלים כל חרם אין לו טומאה אלא מאוירו והיסטו לא אתי למעוטי אחוריו אלא גבוכג וחקק הוי בכלל ד∕אוירא ב והקשה ה"ר אליעזר הזקן ז"ל לפ"ה דתניא בתוספתא דכלים זה הכלל כל המשמש כפוי בכלי חרס טהור ואחורים הן משתמשין כפויים ותירץ רבינו שמואל דהתס" בכיסוי קדרה ואלפס"א דאיירי בהם התם לעיל כמו שמפורש הטעם שבח"כ יכול שאני מרבה אף חפוי הכלי ח"ל אשר יעשה מלאכה בהם פרט לכיסוי הכלי שאין טושין בהן מלאכה ^{דג} אבל אחורים פעמים שכופין פניהם למטה וטושין בהן מלאכה בחוך אחורים ור״י מפרש דגרסי׳ הכי מטמאין מאחוריהם פירוש מאויר אחוריהן אם קבלו טומאה ממוכן ואין מיטמאין מגבן פירוש לא מקבלי טומאה אפילו בנגיעת גבן וכ"ש מאויר אחוריהן דאין מקבלין טומאה וה"ה בנגיעת אחוריו נמי לא מקבלי טומאה והא דלא נקט דאין מיטמאין מאחוריהם משום דלא נטעי לומר דהיינו אויר אחוריהן אבל בנגיעת אחוריהן טמא להכי נקטו ואין מיטמאין מגבן דאין כאן אלא נגיעה והא דלא עריב וחני להו מטמאין ואין מיטמאין מאחוריהן ומגביהן היינו משום שלא הוי מפרש רבותא בגביהן ורבותא באחוריהם אבל השתא תנן מטמאין מאחוריהן לרבותא דאפי׳ באויר אחוריהן מטמאין ואין מיטמא מגבן דאפי׳ בנגיעה לא מקבלין טומאהש: אלא ביון דבי גשברו יש להם תקנה. ל"ג אלא דלא הדר ביה ממאי דאמר שוינהו רבון ככלי חרם דמשום טעם דנשברו יש להם תקנה אין סברא להוריד להם טומאה ^{דג} אלא משום דלכלי חרם דמי לגמרי וכיון דכבר הורידו להם טומאה משום דדמו לכלי חרם משום כיון דנשברו יש להם תקנה שוינהו רבנן כמתכות לענין טומאת גבן: בשושאה דרבגן לא אחיתו לה רבגן שומאה. וקשה לר"י דאמר במס' ע"ו פ' ר' ישמעאל (דף נב. ושם) ריתך כלי לע"ו מהו אמר רב המנונא טומאה ישנה קמיבעיא להו דתנן חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן ישנה ^{דו}אלמא אפילו בטומאה דרבנן נמי איכא טומאה ישנה ויש לומר ^{דו}אע"פ דאמר התם בטומאה דרבנן היא מ"מ הכלי מקבל טומאה מדאורייתא^{רח} אבל הכא כלי זכוכית דלא מקבל שום טומאה מדאורייתא אלא מדרבכן פשיטא ליה דלא אחיתו להו רבכן טומאה: עבדי רבגן היברא דלא לישרוף תרומה וקדשים. לשבמאי דאין חוזרין לטומאה ישנה לא הוי היכרא דהא כלי מתכות נמי אין חורין לטותאה ישנה אלא מדרבנן וליכא היכרא דאורייתא וקשה לר״י ¤דילמא לעולם לכלי חרס דמו דאין ®מטמאין מגבן והאי דלא חני ליה בהדי כלי נתר וכלי חרס משום דהנהו מיטמאין באויר אבל כלי זכוכים לא מיטמא מאויר דעבדו רבנן היכרא דלא נישרוף וכו׳ דכה״ג אמר בפרק במה טומנין (לקמן דף מח:) דבית הפך ובית התבלין ר' מאיר מטמא במגע אבל לא באויר דעביד רבנן היכרא ותי' ר"י הבחור דע"כ כלי זכוכית מטמו מגבן מתוספתא דכלים שהבאתי טלעיל שאין מצילין בצמיד פתיל ולמאי דפרישית נמי לעילף דדווקא אטומאת

מוסף תוספות

עין משפמ

גר מצוה

קבד א מיי׳ פי״ב מהל׳

כנים הנכם י. קבה ב מייי פ״א מה כלים הלכה ה:

כלים הלכה י:

א. במקום אחר. הרא״ש. ב. פי׳ כל שברי כלים הן. סכליש. ג. אלא ודאי ההיא כי ההיא דמייתינן פרק אלו טרפות וכו' אבל כלי שלם שניקב או נסדק ותקנו יפה מהני ביה תיקון לקבל טומאה וכו'. מוס' הלח"ש, וכע"ז נמוס' ר"ה יט. וועי' מהרש"א ומהר"סו. ים, [יעי מהרש"ח ומהר"ם].

7. במוס' בכ"ה יט, כתוב:
ררשב"ם גרים ור"ם היא
רחו לא ולא גרסי' וכו'.
11 הול במוס' הרא"ם.
12 הול כתוס' הרא"ם.
13 המוס' המוס' דחשיב סתימה מעלייתא אולי יוטיי סטינה מעליינות מולי הוא פי' ולא מגירסת רשנ"ס. ה. אלא מעתה. מי׳ הר״ן. 1. דמטמאין מאוירן. ריטכ״ל. ז. דיוקא. תוס׳ הלח״ש. זו. [וכן גס איתא בתום' הרא"ש, ועי' לחמל ממוסי המלחים, ועני מיטמאין בר מחדה גרסי מיטמאין בר מחדה מיטמאין באוירן, שיט לכרין, י. כמו שיש לכרין, י. כמו שיש לכוסות של כסף, פ"ד מילחים כליס פ"ד מייד מייד או באו או די או באו מיטמא מגבו ומטמא לאחרים אם נגד בגבר מיטמא מגבו ומטמא אנג בגבר מיטמא מגם ומטמא מגבו נוטמא אנג בגבר. לאחרים אם נגע בגבו. פי' הרח"ש כלים פ"ב מ"ח. יב. היינו. תוס' למ"ש, יב. האינו. מוסי הלח"ש, יג. שאר. מוסי הלח"ש, יד. עושין כן. מוס' הלח"ש, 10. נמי. מוס' הלח"ש, 10. שיטמא. תוק' הרח"ש, ודו. שיטמא. תוק' הרח"ש, ידו. הכלי. תוק' הרח"ש, ידו. בית מושבו. תוק' הרח"ש, יט. לגבי תוכו. תוק' הרח"ש, ב. לגבי גבו. תוק' הרא״ש, כא. בצמיד פתיל. מוס׳ הרא״ש. כב. כל כלי דקתני היינו אפי' גבו. תוס' הלח"ש, כד. שאותו תוך נמי קרי אויר. תוס' הלח"ש, כה ועוד ע״כ לאו דוקא קאמר שאין לו טומאה בעינן אחר. מוס׳ הרא"ש, בו. בתום׳ הרא"ש כמוב: ע"י יד. כT. חיבור. פירוש לטומאה. מוס' הרא"ש. כח. [ד]מרבינן מקרא ידות להכניט ולהוציא. מוס' הרח"ש. כט. דוקא מוציא אבל. בט. דוקא מוציא אבל. מוס' הלח"ש, ל. מיירי. מוס' הלח"ש. לא. שאין תשמישם אלא ע"י כפייה שכופים אותו על כלי אחר. מוס' על כלי אחר. מוס׳ הלס״ט, לב. אבל עושין מלאכה לאחרים. מוס׳ הלס״ט, לג. מעיקרו. מוס׳ הלס״ט, לג. דהתם לה קבול ול אלא תוך. לה. דהא תנור ריטב״א. ליענ"ת, לדודהא הנוחד שאין לו שוליים וקרקע עולם נחשתו והוא מטמא מתוכו. ליטנ"ל, לו. והא טומאת ע"ז דרבנן היא. ריטנ״ל, לז. דשאני התם דהוי כלי מחכוח דיש לו שם טומאה דאוו בעלמא [ולכן]. ריטנ״ח. לח. ומשום הכי מספקא לן. ריטנ״6. לט. וא״ת והא איכא הכירא שאין חוזרין לטומאה ישנה, חוזרין לטומאה ישנה, י״ל. ריטנ״א. מ. א״כ אמאי איצטריך למימר דשויוה רבנן ככלי מתכות. מוס׳

הרא״ש.